

Nieuwe kansen ?

Gaan wij gebukt onder het terreur van de domheid? Ieder die het reilen en zeilen van agrarisch Nederland tegen het licht houdt, zal dit grif beamen. Want geen zinnig mens zal kunnen volhouden dat een gang van zaken die ons miljarden kost aan agrarische overschotten, maar tevens ons milieu opschept met een verstikkend mestoverschot, nog langer behapbaar is. Gelukkig gaat het publiek zulks inzien en er wordt nu steeds meer aangestuurd op een beleidswijziging waarmee natuurbescherming haar voordeel kan doen.

De 'race zonder finish', zoals het agrarisch proces van de afgelopen jaren wel aangeduid is, heeft ons zowel een boterberg als een mestberg opgeleverd. Een boterberg die, met andere agrarische overschotten, de belastingbetaler miljarden guldens kost en die tevens het platteland nivelleerde tot een standaard agrarische openluchtfabriek. Nederland telt bijna evenveel varkens als Nederlanders. Een econoom becijferde onlangs dat de gehele Nederlandse veestapel in 1985 94 miljoen ton mest produceerde. Hetgeen betekent 20 kilo mest per Nederlander per dag. Waar deze verstikkende berg te laten? Willen niet alleen onze kostbare landschappen, ons gehele milieu inclusief de Nederlanders zelf, binnen afzienbare tijd letterlijk door mest overspoeld worden, dan is een agrarisch beleid waarin tot dusver uitstel en verdoezeling tot doel verheven leken, praktisch en politiek niet langer verkoopbaar. Ook 's-Gravenhage lijkt dat nu te gaan inzien. Hoe pijn het agrarisch Nederland ook zal gaan doen, onontkoombaar lijkt dat landbouwgronden uit productie genomen gaan worden en veestapels zullen worden opgedoekt.

Onder de direct getroffen en ziet men leed, emoties en het niet ontorechte gevoel onheus te worden bejegend. Voor natuurbeschermers echter verleidelijk op dit gloerend

perspectief door te peinzen. Te voorzien valt dat men zal uitzien naar een rendement opleverend, vervangend grondgebruik. De thans plaatshebbende ommezwaai naar bolgrond in de duinstreek is in dezen een teken aan de wand. Ook valt het woord 'houtproductie' te beluisteren, met daaraan gekoppeld beschouwingen over het aanzien van West-Nederland aan het begin van onze jaartelling. Of herbebossing landschappelijk gezien een aantrekkelijk alternatief is, is de vraag. Het open weidelandschap is unieker en herbergt, althans in zijn gave staat, meer uitzonderlijke levensgemeenschappen dan laagveengebieden volgeplant met produktieoefbos.

Natuurbescherming doet er goed aan zich een stem te verwerven in situaties die zullen voortkomen uit de veranderingen in het Nederlandse agrarische bedrijf. Nu houdt zij zich nog voornamelijk bezig met de bescherming en het beheer van relictten. Maar voor nationale en regionale beschermingsorganisaties tekent zich een functie af bij de ontwikkeling en het beheer van vrijkomende voormalige agrarische gronden. Dat kunnen verschillende typen terreinen worden. Hoe verleidelijk is het niet te denken aan een netwerk van graslanden, waarop via een aparte bemaling de waterstand te regelen is — met Waal en Burg op Texel als voorbeeld. Aan plassen of aan experimenten met verschillende typen bossen. Wij behoeven bepaald geen verre reizen te ondernemen om te ervaren dat de mens het in zijn mars heeft rijke natuurgebieden te creëren. En als door boter- mest- en vleesbergen, natuurbescherming aan projectontwikkeling kan gaan doen, dan zullen de aan deze taak gepaard gaande kosten te verwaarlozen blijken vergeleken bij de onbeheersbaar geworden kosten van het beleid dat ons met deze 'bergen' opzadelde.

■ G.L. Ouweneel, Lijster 17, 3299 BT Maasdam.